

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
Fortunen 1
5809 BERGEN

Deres ref

Vår ref

2023/15952-KRILØ

Dato

06.02.2024

Svar frå UiB - Høyring om nasjonalt masteropptak

Vi viser til brev frå Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse, datert 08.11.23. Universitetet i Bergen (UiB) sender med dette sine innspel til forslaga om eit nasjonalt samordna masteropptak.

Som medlem i prosjektgruppa for nasjonal samordning av masteropptak har UiB vore med på å utarbeide forslaga som no vert presenterte. Vi har også gitt innspel til prosjektet (1. juni 2022) i felles innspelsrunde i 2022. UiB ønskjer å ta del i eit samordna masteropptak og vi er derfor positive til at HK-dir no skal starte opp arbeidet med å etablere eit felles nasjonalt masteropptak. Vi meiner samstundes utviklingsarbeidet må startast opp snarleg, og at dette er ei sak som bør løftast til Digitaliseringsstyret.

Masteropptak ved UiB

I brevet frå HK-dir oppmodar dei oss til å nytte døme frå lokale opptak og reglar for å kommentere kva som eignar seg i eit nasjonalt masteropptak. UiB har eit sentralisert masteropptak for alle fagområda utanom kunst, musikk og design. Sistnemnde blir handtert av fakultetet, sidan opptaka har eigne fristar og det er omfattande opptaksprøver. Det sentraliserte masteropptaket blir koordinert av Studieavdelinga, som også handsamar alle søknadane. Fakulteta er involverte i handsaminga når det er naudsynt med faglege vurderingar av innhaldet i graden, men deltar ikkje i handsaming av dei generelle opptakskrava eller i rangeringa. Ca. 20% av søkjarane med norsk utdanning går til fagleg vurdering, medan talet for søkjarar med utanlandsk utdanning er heile 90%.

Samordningsgrad

HK-dir skil mellom ei *teknisk løysing* og ei *komplett løysing*. I ei *komplett løysing* inngår handsaming for kvarandre. UiB meiner det er både hensiktsmessig og naudsynt at samordningsmodellen inkluderer handsaming for kvarandre. Dei generelle opptakskrava bør kunne vurderast ved ein lærestad, og berre ein gong. Vi støttar dermed hovudtrekka i anbefalingane frå prosjektgruppa, slik det går fram av rapporten. Dei kvalitative gevinstane vil vere store;

- Meir transparens og betra brukargenresnitt for søkjarane og opptakseiningane vil gi færre handsamingsfeil og færre klagesaker.
- Meir erfaringsutveksling mellom lærestadane vil gi meir likebehandling.
- Betre tilgang på opptaksdata for lærestadane gjer betre styring av opptaket.
- Vi kan få løysingar for tidlegare svar og mindre arbeidspress om sommaren.

Felles vurderingseining for utanlandsk utdanning: Det er foreslått at koordineringsansvaret for ein felles vurderingseining for utanlandsk utdanning blir lagt til HK-dir, medan sakshandsamarar frå ulike lærestader kan delta i ein «virtuell eining». UiB meiner det er viktig å framheve dette aspektet ved ein samordningsmodell. I tilbakemeldingar frå læresteda under innspelsrunden i 2022 var haldninga i sektoren eintydig positiv til opprettinga av ein nasjonal vurderingseining for utanlandsk utdanning. Det er derfor viktig at HK-dir følger opp dette forslaget. Vi anbefaler at fagmiljø som har særleg høg rekruttering av søkjarar med utanlandsk utdanning, blir konsulterte i arbeidet med å etablere ei felles vurderingseining.

Oppgåvene knytt til godkjenning, vurdering og handsaming av utanlandsk utdanning er i dag spreidd mellom ulike organ under Kunnskapsdepartementet og læresteda. Med bakgrunn i forslaget om at HK-dir skal ha ansvar for koordineringa av eit samordna masteropptak, kompetanse som i dag finst i Samordna opptak, og overføringa av arbeidsoppgåver frå NOKUT til HK-dir, er det naturleg at også koordineringsansvaret for ein nasjonal eining for vurdering av utanlandsk utdanning vert plassert hjå HK-dir. Det er viktig å sikre felles praksis og felles forståing av kriteria som skal gjelde for denne søkjargruppa. Dette oppnår vi best med både felles omrekningstabellar og felles sakshandsaming gjort av kompetente medarbeidarar på tvers av lærestadane. I dette inngår det også eit system for gjenbruk av vurderingar som allereie er gjort, her vil det vere store gevinstar.

Regelverk for masteropptak ved UiB: Krava i masteropptaket vårt er regulerte av *forskrift om opptak til Universitetet i Bergen*. Den sentrale opptakseininga gjer alle vurderingar av omfang, generelle opptakskrav - og rangerer alle søkjarar. Fakulteta har ansvar for opptaksrammer og tilbodstal, og fagleg vurdering når dette er naudsynt. Ei nasjonal samordning der den sentrale opptakeininga vår handsamar generelle krav og rangerar søkjarar i samarbeid med dei andre lærestadane, vil lokalt ikkje sjå veldig annleis ut enn dagens løysing.

I hovudtrekk er opptakskrava våre, fristar og reglar for gjennomføring samstemde med resten av sektoren, medan nokre krav skil seg frå dei lærestadane vi samanliknar oss med:

- Vi rangerar i hovudsak søkjarar på spesialiseringa i graden (min. 80 studiepoeng), ikkje heile graden
- Vi har eit fastsett C-krav for alle program.
- Vi har forskriftsfesta at fakulteta kan fastsetje eigne opptakskrav for alle program
- Vi har definert ein del av masterprogramma våre som «tospråklege». Søkjarane kan dekke språkkrava ved å dokumentere generell studiekompetanse, men søkjarar som ikkje kan norsk kan dekke språkkrava med ein engelsktest på høgare nivå. Undervisninga er engelsk, medan studentane sjølve vel norsk eller engelsk til skriftlege vurderingar.

Vi meiner gevinstane ved ei samordning er gode, men at vi først verkeleg får utnytta desse når vi kan handsame for kvarandre. Vi ønskjer at det framleis skal vere opp til kvar enkel lærestad å fastsetje eigne opptakrav til masterprogramma. Vi meiner det må opnast for dette i ein nasjonal forskrift, men at lærestadane forpliktar seg til å ha god og lett tilgjengeleg informasjon om krava som gjeld for det enkelte program.

«Tospråklege masterprogram»: Vi ønskjer at ordninga med tospråklege masterprogram skal vurderast i eit felles regelverk. Dette er program der søkjarane kan dokumentere anten norsk og engelsk, eller berre engelsk. Undervisninga er på engelsk, men studentane vel sjølve om dei vil skrive på norsk eller engelsk. Vi får gode tilbakemeldingar frå fakulteta våre på denne ordninga som bidrar til at vi kan rekruttere søkjarar som ikkje dekkjer norskkravet til program

som ikkje er definerte som engelskspråklege/internasjonale (og har både engelsk undervisning og krav om at skriftlege arbeid er på engelsk).

Finansiering

I brevet frå HK-dir blir læresteda bedne om å vurdere kostnader ved og finansiering av ei samordning og vidare drift av masteropptaket. Ei samordning av masteropptaket er rekna ut til å gje ein reduksjon i ressursbruken i sektoren som heilheit. Sett i samanheng med den pågåande utviklinga av eit nytt opptakssystem (Admissio) er det anslått at eit nasjonalt masteropptak vil spare sektoren for mellom 29 og 52 millionar kroner per år.

Dagens opptakssystem er utdatert og kan ikkje legge til rette for betre søkjarløysingar eller meir automatisering, dermed er det ikkje mogleg for oss å effektivisere eigen drift særleg meir enn kva vi har gjort. Gevinstane av nytt opptakssystem og meir automatisering vil bli endå større om vi også samordnar masteropptaket nasjonalt.

HK-dir opplyser om at det per i dag ikkje er gitt pengar til verken arbeidet med å utvikle eit nasjonalt masteropptak, eller til å drifte ein slik modell i etterkant. Vi er villige til å bidra med finansiering knytt til driftskostnader, men det må vere med grunnlag i ei reell vurdering, i dialog med institusjonane, av kva det vil krevje av ressursar.

UiB er samde med fleire andre institusjonar om at utviklingsarbeidet må startast opp snarleg for å få gode løysingar på plass for ei nasjonal samordning av masteropptak. Vi meiner derfor at dette er ei sak som bør løftast til Digitaliseringsstyret.

Andre innspel til samordningsmodell

Vi ønskjer at tidslinene for eit samordna masteropptak blir samkøyrde med UHG-opptaket, slik at ein kan bidra til minskta press på dei lokale opptakseiningane. UiB er positiv til å gjere ferdig så mykje som mogleg av masteropptaket tidleg, slit at dette dekkjer behova for tidleg svar (m.a. for internasjonale søkjarar). Kor tidleg opptaket kan ferdigstillast, vil avhenge av regelverket for konkurransepoeng og rangering og om det er aktuelt å gi studieplass basert på 5 semester av bachelorgraden. Vi er også positive til å sende ut tilbod anten fortløpande eller tidlegare enn i dag, der talet på kvalifiserte søkjarar ikkje er mykje høgare enn talet på ledige studieplassar. På same måte som tidleg ferdigstilling av opptaket, er dette likevel avhengig av regelverket for rangering.

Vi stiller oss avventande til forslaget om å gjennomføre opptak på 150 studiepoeng – vi meiner det er fleire element ved ein slik ordning som må avklarast før vi kan ta stilling til dette. Det er særskilt viktig å ha meir kunnskap om kva det inneber at den siste delen av spesialiseringa, slik det er for eit fleirtal av UiB-studentar, ikkje er med i rangeringa. Vil dette kunne gi urimelege fordelar for nokre søkjarar?

Vi er positive til ei ordning der ledige studieplassar kan bli etterfylte når vi har oversikt over ja-svara i opptaket. Ein samordningsmodell der alle mastersøkjarar berre får eitt tilbod, vil gje lærestadane langt betre moglegheiter til å styre talet på tilbod i dei ulike fasane.

Opptak til kunst, musikk og design

Det er foreslått at det samordna masteropptaket skal gjelde for opptak til 1-2-årige masterstudium ved offentlege universitet og høgskular. Det er nemnd nokre unntak der opptaksprosessane kan gjere det utfordrande å delta i ei samordning; internasjonale

fellesgradar, modulbaserte etter- og vidareutdanningar og utøvande kunst- og musikkutdanningar.

Vi er samde i vurderinga av at det vil vere krevjande å tilpasse systemet til internasjonale fellesgradar og modulbaserte utdanningar. Men vi meiner dei utøvande kunst- og musikkutdanningane bør inkluderast i planlegginga. Og at det gjerast ei grundig vurdering av om, og korleis, desse utdanningane kan inkluderast i eit nasjonalt masteropptak. Prosjektgruppa konkluderte også med at det er grunn for å sjå nærare på om desse utdanningane skal samordnast for seg, eller om dei bør inngå i eit nasjonalt samordna opptak. I opptakssamanheng er det særleg tidlegare fristar, opptaksprøver og utstrekkt kommunikasjon mellom sakshandsamarar og fagpersonar som gjer at opptak til desse programma skil seg frå andre program.

Dagens løysing med Søknadsweb er heller ikkje godt eigna til desse utdanningane, bl.a. fordi det ikkje er mogleg å laste opp store nok filar. Med tanke på kostnadane med å utvikle opptaksløysingar, er det viktig å sikre at vi brukar ressursane på ein god måte. Vi ønskjer derfor ein grundig vurdering av kva for løysing som vil fungere best for desse utdanningane – og kva ein kan forvente av kostnadar knytt til dei ulike løysingane.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Tore Tungodden
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.